

OVDE SMO ZAJEDNO
EVROPSKA PODRŠKA ZA INKLUZIJU ROMA

Najbolje prakse u zapošljavanju Roma i Romkinja

Evropska unija

Република Србија
Влада

Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

NAJBOLJE PRAKSE U ZAPOŠLJAVANJU ROMA I ROMKINJA

Priredila: Brankica Alić

Ovde smo zajedno – Evropska podrška za inkluziju Roma

Misija OEBS-a u Srbiji

Dizajn: comma | communications design

Štampa: Fiducia 011

Tiraž: 400 primeraka

Izdavač

Misija OEBS-a u Srbiji

Španskih boraca 1

11070 Beograd, Srbija

Evropska unija

Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

Ova publikacija nastala je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Njen sadržaj izražava isključivo stanovišta, mišljenje i stavove projekta „Ovde smo zajedno – Evropska podrška za inkluziju Roma“ i ne izražava nužno stavove i mišljenja Evropske unije, odnosno Misije OEBS-a u Srbiji.

Projekat „Ovde smo zajedno – Evropska podrška za inkluziju Roma” finansira Evropska unija i sprovodi Misija OEBS-a u Srbiji, u koordinaciji sa Kancelarijom za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije. Projekat pruža podršku u sprovođenju Strategije za unapređivanje položaja Roma u Republici Srbiji, u najvažnijim oblastima inkluzije Roma: pristup osnovnim pravima, građansko učešće, obrazovanje, zdravstvena i socijalna zaštita, adekvatno stanovanje i zapošljavanje.

Program podrške održivom zapošljavanju Roma i Romkinja jeste jedna od komponenti projekta, kreiran radi podrške privrednim akterima koji mogu da obezbede održivo zapošljavanje Roma/kinja. Cilj programa je zapošljavanje 50 Roma/kinja na održivim radnim mestima. Program je dizajniran kako bi bio komplementaran sa postojećim programima samozapošljavanja Roma/kinja koje sprovode Nacionalne službe za zapošljavanje i drugi akteri, a poseban naglasak je i na promociji i podršci romskom preduzetništvu.

Izabranim preduzećima se pruža podrška u vidu:

- opreme: mašina, aparata, alata, vozila i sl.;
- stručne podrške za unapređivanje daljeg poslovanja angažovanjem stručnjaka iz oblasti koja je najpotrebnija preduzeću, kako bi se obezbedio njihov održivi rast i razvoj;
- obuke za novozaposlene Rome/kinje putem profesionalnih obuka, obuka za zanimanje i drugih kurseva.

MAPIRANJE DOBRIH PRAKSI U ZAPOŠLJAVANJU ROMA I ROMKINJA

Da bi se došlo do održivih novih radnih mesta za Rome i Romkinje sprovedeno je mapiranje dosadašnjih dobrih praksi, kako bi se inicijative i preduzeća sa najboljim praksama podržali za novo zapošljavanje Roma i Romkinja. U partnerstvu sa Grupom za razvojnu inicijativu – SeCons, mapiranje je započeto januara 2014. godine, kada je objavljen poziv za prijavljivanje dobrih praksi u zapošljavanju Roma i Romkinja. Podršku za izradu biznis planova pružila je grupa poslovnih konsultanata na čelu sa GM konsalting, koja je učestvovala i u terenskim procenama.

Faze mapiranja dobrih praksi u zapošljavanju Roma i Romkinja su:

1. Faza prijavljivanja
2. Faza uže selekcije
3. Faza izrade biznis plana
4. Faza terenske procene
5. Faza finalne selekcije

Dobre prakse u zapošljavanju Roma i Romkinja mogli su da prijave:

1. Preduzetnici ili vlasnici mikro, malih i srednjih preduzeća (do 250 zaposlenih) koji su Romi ili Romkinje, registrovani u Agenciji za privredne registre,
2. Preduzetnici ili vlasnici mikro, malih i srednjih preduzeća (do 250 zaposlenih) koji nisu Romi, ali koji zapošljavaju Rome i Romkinje, a registrovani su u Agenciji za privredne registre,
3. Predstavnici udruženja građana ili zadruga i druga pravna lica koja kroz poslovnu delatnost radno angažuju Rome/kinje, a registrovani su u odgovarajućim registrima.

Poziv za prijavljivanje je široko distribuiran preko predstavnika romske zajednice: opštinskih koordinatora za romska pitanja, pedagoških asistenta, romskih organizacija civilnog društva, ali i kancelarija za lokalni ekonomski razvoj, međunarodnih organizacija, Nacionalne službe za zapošljavanje, Saveta za unapređenje položaja Roma Vlade Republike Srbije, Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine, Kancelarije za inkluziju Roma APV, kao i preko organizacija i institucija koje se bave zapošljavanjem Roma i Romkinja.

REZULTATI MAPIRANJA DOBRIH PRAKSI U ZAPOŠLJAVANJU

Poziv za prijavljivanje dobrih praksi u zapošljavanju Roma i Romkinja pokazao je da postoji veliko interesovanje privrednih aktera. Čak 249 različitih preduzeća i inicijativa se prijavilo za mapiranje dobrih praksi, i ne mali broj njih je istakao da sami nemaju iskustva u zapošljavanju ranjivih grupa, ali da bi vrlo rado takve prakse uveli. Na mapiranje su se prijavili različiti privredni akteri, najviše vlasnici preduzetničkih radnji i DOO, ali u velikoj meri i organizacije civilnog društva (OCD), što pokazuje da je svest o socijalnom preduzetništvu vrlo visoka među OCD, odnosno romskim udruženjima građana. Među prijavljenima je upadljivo nedostajao veći broj zadruga, koje očigledno nisu privredni subjekti u kojima Romi/kinje značajno učestvuju.

Čak 175 privrednih subjekata je odgovaralo osnovnim kriterijumima, što znači da su iskustva u zapošljavanju Roma/kinja znatno šira nego što se to pretpostavljalo pre mapiranja. Među 175 privrednih aktera, čak dve trećine su vlasnici Romi/kinje, što govori i o razvijenom preduzetništvu, uključujući i žensko romsko preduzetništvo. Mapiranje je pokazalo da je romsko preduzetništvo prisutno u različitim sektorima i privrednim delatnostima, i to širom Srbije (osim u oblasti jugozapadne Srbije odakle nije stigla nijedna prijava). Preduzeća sa dobrim praksama u zapošljavanju Roma i Romkinja sigurno ima više od 68, koliko je moglo da se nađe u užem izboru (i pored proširenja uže liste). Nakon terenskih poseta, poslovni konsultanti i stručnjaci za socijalno uključivanje su zaključili da su kapaciteti i resursi preduzeća koje su obišli iznad očekivanih, i da zaista predstavljaju primere dobre prakse u zapošljavanju Roma i Romkinja, ali i dobre prakse u preduzetništvu i poslovanju, uopšte.

Proces mapiranja dobrih praksi u zapošljavanju Roma i Romkinja

Nakon temeljne evaluacije, u septembru 2014. godine, Selekciona komisija Misije OEBS-a u Srbiji donela je odluku da se kroz Program podrži 18 preduzeća/inicijativa, od kojih je čak 14 u vlasništvu Roma (odnosno 8 u vla-

sništvu Romkinja). Među 18 izabranih, nalaze se preduzeća koja se bave: proizvodnjom obuće, tekstila, hrane, reciklažom i sakupljanjem sekundarnih sirovina, trgovinom kože, kao i uslugama: higijenskog održavanja, knjigovodstvenim i kozmetičkim uslugama, maloprodajom, foto i štamparskim uslugama.

Izabranih 18 preduzeća će zaposliti 62 Roma/kinja (što je gotovo 25 % više u odnosu na postavljeni cilj programa – 50). Sa aspekta pravne forme, izabrana preduzeća su podjednako DOO i preduzetničke radnje. Regionalna distribucija preduzeća je sledeća: Vojvodina – 5, Beograd – 2, zapadna Srbija – 3, centralna Srbija – 3, južna Srbija – 3, istočna Srbija – 2.

Naučene lekcije/preporuke:

- Postoji znatan potencijal za nove projekte i konkurse za zapošljavanje Roma/kinja, kao i za podršku romskom preduzetništvu, uključujući i žensko preduzetništvo (pre svega u opremi, koja vodi otvaranju novih radnih mesta)
- Posebni programi podrške za zapošljavanje Roma/kinja bi mogli da se razviju za OCD u oblasti socijalnog preduzetništva.

**NAJBOLJE PRAKSE U
ZAPOŠLJAVANJU ROMA I
ROMKINJA**

<i>Naziv preduzeća:</i>	Agencija Duga
<i>Mesto osnivanja:</i>	Beočin
<i>Godina osnivanja:</i>	1999.
<i>Pravna forma:</i>	preduzetnička radnja
<i>Delatnost:</i>	knjigovodstvene usluge
<i>Vlasnica firme:</i>	Milka Jandrić

Agencija Duga je osnovana u Beočinu, 1999. godine, kao preduzetnička radnja koja se bavi pružanjem knjigovodstvenih usluga. Vlasnica knjigovodstvene agencije, Milka Jandrić, pre pokretanja sopstvenog posla je dugo radila u Javnom komunalnom preduzeću u Beočinu kao finansijski knjigovođa. Pošto je stekla dugogodišnje iskustvo u oblasti knjigovodstva, odlučila je da osnuje vlastitu knjigovodstvenu agenciju, koja već 16 godina opstaje na tržištu i zapošljava sve više ljudi. Pored pružanja knjigovodstvenih usluga, agencija pruža i usluge poreskog savetovanja u cilju razvoja poslovanja sa aspekta računovodstva i knjigovodstva, koje su namenjene preduzetnicima, malim i srednjim preduzećima, nezavisno od vrste delatnosti koju obavljaju. Prema rečima Milke Jandrić, vlasnice Agencije Duga: „Najvažnije je da klijenti i zaposleni budu zadovoljni“. Zadovoljstvo klijenata i zaposlenih najvažniji su elementi u poslovanju njene firme, a vlasnica je veoma motivisana da zaposli veći broj ljudi radi efikasnijeg poslovanja. U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, Agenciji Duga je dodeljena kompjuterska oprema i vozilo, čime su otvorena četiri radna mesta i zaposlene četiri Romkinje. Dodeljena oprema i vozilo omogućili su agenciji brže, efikasnije, kompletnije i kvalitetnije pružanje knjigovodstvenih usluga i povećanje zadovoljstva klijenata. U narednom periodu, agencija planira da poveća broj klijenata u Beočinu i Novom Sadu, kao i da vrši dodatno zapošljavanje.

Naziv preduzeća: **A.R.F.E. Mamutovski**
Mesto osnivanja: **Bor**
Godina osnivanja: **2008.**
Pravna forma: **preduzetnička radnja**
Delatnost: **proizvodnja papirne galanterije**
Vlasnik firme: **Dejan Mamutovski**

A.R.F.E. Mamutovski je preduzetnička radnja osnovana u Boru, 2008. godine, koja se bavi proizvodnjom papirne galanterije. Osnivač firme, Ramiz Mamutovski, je ugledan pripadnik lokalne zajednice i član lokalnog udruženja Roma. Pored radnje A.R.F.E. Mamutovski koja se bavi proizvodnjom papirne galanterije i trgovinom robe i čijim poslovanjem se bavi jedan sin, porodica Mamutovski poseduje i vulkanizersku radnju koju vodi drugi sin. Uz podršku programa za samozapošljavanje Nacionalne službe za zapošljavanje, vlasnik firme je osnovao radnju A.R.F.E. Mamutovski. Preduzetnička radnja, međutim, nije imala rentabilnu proizvodnju papirne galanterije zbog zastarele opreme i čestih kvarova mašine. Zato je firma odlučila da u okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja zatraži nove mašine, kako bi oživela proizvodnju toalet papira, salveta, papirnih maramica i ostalih proizvoda papirne konfekcije. Nove mašine će omogućiti kvalitetniju i redovniju proizvodnju, širenje prodajne mreže i osvajanje novih tržišta plasiranjem proizvoda na teritoriji Borskog i Zaječarskog okruga. Tom investicijom će se otvoriti dva radna mesta, na kojima će biti zaposlena dva Roma.

**Nove mašine će omogućiti
kvalitetniju i redovniju
proizvodnju, širenje prodajne
mreže i osvajanje novih tržišta
plasiranjem proizvoda na teritoriji
Borskog i Zaječarskog okruga.**

Naziv preduzeća: **Brana i sinovi**
Mesto osnivanja: **Ub**
Godina osnivanja: **2012.**
Pravna forma: **DOO**
Delatnost: **otkup i prodaja sekundarnih sirovina**
Vlasnica firme: **Milena Vasić**

Firma Brana i sinovi je osnovana u Ubu, 2012. godine, kao društvo sa ograničenom odgovornošću koje se bavi otkupom i prodajom sekundarnih sirovina. Pretežna delatnost firme jeste otkup i dalja prodaja sekundarnih sirovina od metala, ali je u planu proširenje delatnosti, putem otkupa tvrde i meke plastike, njene dalje prerade i prodaje krajnjim kupcima. Presovana i samlevena plastika je namenjena topljenju i ponovnoj upotrebi u industriji. Brana i sinovi su porodično preduzeće: vlasnica, Milena Vasić, je zadužena za administrativne i organizacione poslove, njen suprug ugovara poslove i prevozi sirovine, a u posao su uključena i dva sina sa suprugama. Mlin za preradu plastike, presa i traktor sa utovarivačem omogućiće proširenje delatnosti, nova tržišta za otkup i preradu plastike, što će otvoriti tri nova radna mesta gde će se zaposliti dve Romkinje i jedan Rom. Dodeljena oprema će omogućiti efikasniju preradu sirovina i preradu svih vrsta plastike, što će obezbediti dalji rast i razvoj preduzeća. Brana i sinovi su uložili više od 7.000 evra sopstvenog kapitala u reciklažni pogon, gde će biti smeštene nove mašine.

Naziv preduzeća: **Grafoprint Plus**
Mesto osnivanja: **Kragujevac**
Godina osnivanja: **2014.**
Pravna forma: **DOO**
Delatnost: **štamparske usluge**
Vlasnik firme: **Predrag Vranić**

Grafoprint Plus je osnovan u Kragujevcu, 2014. godine kao društvo sa ograničenom odgovornošću koje se bavi pružanjem štamparskih usluga: štampanjem knjiga, flajera, brošura, bilborda i kataloga. Vlasnik firme, Predrag Vranić, stekao je višegodišnje iskustvo u oblasti grafike radeći za različite štamparije, te se odlučio za otpočinjanje sopstvenog posla, osnivajući štampariju Grafoprint uz pomoć kredita, 2008. godine. Štamparija je uspešno poslovala, a vlasnik je proširio asortiman usluga na izdavaštvo, tako da je Grafoprint štamparija, 2014. godine postala štamparsko izdavačko preduzeće Grafoprint plus, koje se pored štamparskih usluga bavi i izdavačkom delatnošću. Vlasnik preduzeća je odrastao u naselju u kome je živeo i dosta Roma, sa kojima se družio od malena. Kasnije su njegovi prijatelji osnovali romsko udruženje, a vlasnik je deo sopstvenog poslovnog prostora ustupio udruženju besplatno. Tako je došlo i do poslovne saradnje u kojoj su radno angažovani Romi i Romkinje. U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, firmi Grafoprint Plus će biti donirane mašine za štampu koje će omogućiti izradu knjiga po povoljnim cenama za koje postoji velika tražnja. Izrada knjiga i bojanki za decu i njihovo plasiranje na tržište omogućiće zapošljavanje tri Romkinje i dva Roma.

...biće donirane mašine za štampu koje će omogućiti izradu knjiga i bojanki za decu po povoljnim cenama i njihovo plasiranje...

Naziv preduzeća: **Denča**
Mesto osnivanja: **Prokuplje**
Godina osnivanja: **1992.**
Pravna forma: **DOO**
Delatnost: **trgovina kožom**
Vlasnik firme: **Aleksandar Bakić**

Firma Denča je osnovana u Prokuplju, 1992. godine, kao društvo sa ograničenom odgovornošću koje se bavi trgovinom sirove kože. Vlasnik firme, Aleksandar Bakić, dugo je radio u poljoprivrednoj zadruzi u Prokuplju, ali je nakon očeve smrti preuzeo firmu jer je želeo da nastavi i održi porodični biznis. Preduzeće se bavi otkupom kože, preradom, klasifikacijom i prodajom sirove kože. U 2013. godini proširena je delatnost i otvorena poljoprivredna apoteka u sklopu postojeće firme. Najveći problem koji vlasnik ima u poslu trgovine kožom je to što se najviše kože pribavlja u određenim vremenskim periodima kada su velike svetkovine. Zbog toga je Denči potrebna rashladna komora u kojoj će koža moći da se čuva preko cele godine, kako bi trgovina kožom bila isplativija. U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, firma će dobiti upravo rashladnu komoru koja će omogućiti najsavremenije tretiranje sirove kože. Ta investicija omogućiće proširenje tržišta, izvoz robe na strano tržište i zapošljavanje jednog Roma i jedne Romkinje.

...firma će dobiti upravo rashladnu komoru koja će omogućiti najsavremenije tretiranje sirove kože. Ta investicija omogućiće proširenje tržišta, izvoz robe na strano tržište...

<i>Naziv preduzeća:</i>	Immo Recycling
<i>Mesto osnivanja:</i>	Grocka
<i>Godina osnivanja:</i>	2014.
<i>Pravna forma:</i>	DOO
<i>Delatnost:</i>	sakupljanje i prerada sekundarnih sirovina
<i>Vlasnik firme:</i>	Jovan Marković

Firma Immo Recycling je osnovana u Grockoj, 2014. godine, kao društvo sa ograničenom odgovornošću koje se bavi sakupljanjem i preradom sekundarnih sirovina. Vlasnik firme poseduje još jednu firmu, Immo Clean, osnovanu 2009. godine, koja se bavi pružanjem usluga čišćenja i redovnog održavanja objekata. Kako se Immo Clean uspešno razvijao, tako je vlasnik odlučio da osnuje i firmu Immo Recycling radi proširenja delatnosti i formiranja grupacije koja će se sastojati od nekoliko manjih firmi. S obzirom da su sakupljači sekundarnih sirovina pretežno Romi, vlasnik je osnivanjem ove firme želeo da pomogne Romima direktnim zapošljavanjem određenog broja fizičkih radnika i operatera na mašinama u samom reciklažnom pogonu, kao i angažovanjem sakupljača na terenu, čime brojne porodice obezbeđuju egzistenciju. Osim toga, stvaraju se eksterna sakupljačka mesta, čime se čitave porodice i sela organizuju u mrežu sakupljača. Svi oni imaju mogućnost da postanu deo jednog većeg sistema koji će im doneti izvor zarade, ali i uključivanje u redovne životne, ekonomske i socijalne tokove. Uz dobru organizaciju i obezbeđene dovoljne količine sirovina, firma ima mogućnost za konstantan i dugoročan plasman robe. Podrška u vidu nabavke prese i kolske vage omogućiće proširenje kapaciteta, sakupljanje drugih vrsta otpada i prilagođavanje promenama na tržištu, a takođe će obezbediti jedanaest radnih mesta za Rome.

... stvaraju se eksterna sakupljačka mesta, čime se čitave porodice i sela organizuju u mrežu sakupljača. Svi oni imaju mogućnost da postanu deo jednog većeg sistema koji će im doneti izvor zarade, ali i uključivanje u redovne životne, ekonomske i socijalne tokove.

Naziv preduzeća: **Immo Clean**
Mesto osnivanja: **Grocka**
Godina osnivanja: **2009.**
Pravna forma: **DOO**
Delatnost: **usluge čišćenja i redovnog održavanja objekata**
Vlasnik firme: **Jovan Marković**

Preduzeće Immo Clean je društvo sa ograničenom odgovornošću koje se bavi pružanjem usluga čišćenja i redovnog održavanja objekata, osnovano na teritoriji opštine Grocka u Beogradu, 2009. godine. Osnovni motiv osnivača firme koji živi i radi u Beču je da uloži jedan deo svoje zarade u zemlju iz koje potiče i da na taj način pomogne svojim sunarodnicima. Osim toga, kao pripadnik romske nacionalne manjine, želi da pomogne pripadnicima romske zajednice obezbeđujući im posao i sigurniju egzistenciju za njih i njihove porodice. Odlučio se za ovaj način pomoći smatrajući da je de-

lotvornija od bilo kakve jednokratne pomoći. Firma se bavi pružanjem usluga profesionalnog čišćenja poslovnih i stambenih prostora i posvećena je brzom i efikasnom obavljanju poslova u skladu sa zahtevima klijenata. Nakon petogodišnjeg rada, firma je uspešla da se dobro pozicionira na tržištu i ostvari dobre rezultate poslovanja. U okviru Programa za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, dodeljene su mašine za čišćenje i usisavanje, kao i mašina za uklanjanje grafita koja radi na principu pare i peska (prva i jedina takve vrste u Srbiji). Dodeljena oprema će omogućiti dobijanje novih klijenata i pružanje novih usluga, uvođenje standarda kvaliteta i proširivanje portfolia firme. Na osnovu te investicije, Immo Clean je zaposlio šest Romkinja.

Naziv preduzeća: **Inercija**
Mesto osnivanja: **Beočin**
Godina osnivanja: **2013.**
Pravna forma: **DOO**
Delatnost: **manipulacija teretom**
Vlasnica firme: **Milka Jandrić**

Inercija je osnovana u Beočinu, 2013. godine, kao društvo sa ograničenom odgovornošću koje se bavi pružanjem usluga manipulacije tereta. S obzirom da vlasnica firme poseduje knjigovodstvenu agenciju i dugo saraduje sa velikim kompanijama, odlučila je da delatnost proširi i osnuje firmu koja će efikasno zadovoljiti potrebe klijenata za uslugama manipulacije tereta. Zahvaljujući dobrom timu saradnika, koji imaju iskustva u vršenju usluga manipulacije tereta pomoću viljuškara, firma je vrlo brzo stekla poverenje klijenata. Inercija ima šest stalno zaposlenih radnika i desetine angažovanih na privremenim i povremenim poslovima, koji brzo i kvalitetno obavljaju poslove manipulacije tereta za određene firme sa kojima Inercija na početku godine sklapa ugovor. Uz podršku u opremi (mašina za čišćenje skladišta i viljuškar) Inercija planira da zaposli dve Romkinje, poveća obim i kvalitet usluga manipulacije tereta i proširi saradnju sa drugim pravnim licima.

Zahvaljujući dobrom timu saradnika, koji imaju iskustva u vršenju usluga manipulacije tereta pomoću viljuškara, firma je vrlo brzo stekla poverenje klijenata.

Naziv preduzeća: **Milutinović Plast**
Mesto osnivanja: **Loznica**
Godina osnivanja: **2007.**
Pravna forma: **preduzetnička radnja**
Delatnost: **proizvodnja plastike**
Vlasnica firme: **Vinka Milutinović**

Milutinović Plast je preduzetnička radnja koja se bavi proizvodnjom plastike, osnovana u Loznici, 2007. godine. Plastičarska radnja je organizovana kao porodični posao u koji su uključeni svi članovi porodice – vlasnica firme, njen suprug i sin, ali su u zavisnosti od obima posla angažovani i drugi radnici. Firma proizvodi plastične proizvode namenjene svakodnevnoj upotrebi u domaćinstvu koje plasira na tržišta Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine. Firma se tokom godina postepeno razvijala, uz stalna ulaganja u opremu koja su omogućila proizvodnju 20 različitih vrsta plastičnih proizvoda, kao i sticanjem lojalnih kupaca brзом isporukom kvalitetnih proizvoda, što je omogućilo opstanak na tržištu uprkos jakoj konkurenciji. Milutinović Plast planira da proširi asortiman, pokretanjem proizvodnje novih proizvoda, kao što su frigo kutije za pakovanje namirnica u domaćinstvu za koje postoji velika tražnja na tržištu. Investicijom u nove alate, omogućenom iz Programa podrške održivom zapošljavanju Roma i Romkinja, Milutinović Plast će biti u mogućnosti da zaposli dva Roma koji će raditi na izradi novih proizvoda. Dodeljena oprema (alati) će omogućiti i potpuno iskorišćenje kapaciteta postojećih mašina za izradu plastičnih proizvoda.

Firma se tokom godina postepeno razvijala, uz stalna ulaganja u opremu koja su omogućila proizvodnju 20 različitih vrsta plastičnih proizvoda, kao i sticanjem lojalnih kupaca brзом isporukom kvalitetnih proizvoda...

<i>Naziv preduzeća:</i>	Mitar Trade
<i>Mesto osnivanja:</i>	Ruma
<i>Godina osnivanja:</i>	2010.
<i>Pravna forma:</i>	DOO
<i>Delatnost:</i>	trgovina stokom, proizvodnja mesa i mesnih prerađevina
<i>Vlasnica firme:</i>	Zlatica Jovanović

Firma Mitar Trade je osnovana u Rumi, 2010. godine, kao društvo sa ograničenom odgovornošću koje se bavi proizvodnjom mesa i mesnih prerađevina. Na početku poslovanja, firma se bavila izvozom konja u Italiju, čime je nastavljen porodični biznis koji je započeo svekar vlasnice firme. Međutim, zbog velikih troškova održavanja konja, koji su morali da ostanu duže od šest meseci u karantinu izvoznog objekta u Srbiji, firma je morala da prestane sa izvozom. S obzirom da se bavi prodajom i otkupom stoke, vlasnica je odlučila da proširi delatnost preduzeća na proizvodnju i preradu proizvoda od konjskog mesa, za kojima postoji velika tražnja, a mala ponuda u Srbiji. Mitar Trade uspešno posluje zahvaljujući dugogodišnjoj saradnji sa klanicama i prodavnicama mesa. U okviru Programa za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja firmi Mitar Trade će biti dodeljena oprema za preradu mesa (mašina za mlevenje mesa, klipna punilica i kuter), koja će omogućiti otvaranje novih radnih mesta za četiri radnice, od kojih su tri Romkinje. Uz pomoć ove investicije Mitar trade će proširiti asortiman proizvoda i pokušati da izvozi proizvode od konjskog mesa u Rusiju i Italiju.

...vlasnica je odlučila da proširi delatnost preduzeća na proizvodnju i preradu proizvoda od konjskog mesa, za kojima postoji velika tražnja, a mala ponuda u Srbiji.

<i>Naziv preduzeća:</i>	Nega Plast
<i>Mesto osnivanja:</i>	Vladičin Han
<i>Godina osnivanja:</i>	2013.
<i>Pravna forma:</i>	preduzetnička radnja
<i>Delatnost:</i>	sakupljanje i prerada sekundarnih sirovina
<i>Vlasnica firme:</i>	Nergiza Ališanović

Firma Nega Plast je osnovana u Vladičinom Hanu 2013. godine, kao preduzetnička radnja koja se bavi sakupljanjem i preradom sekundarnih sirovina. Vlasnica firme, Nergiza Ališanović, dugo se bavila prodajom robe široke potrošnje domaćih proizvođača. Međutim, kada se pojavila konkurentna polovna roba iz zapadnih zemalja (Nemačke), prodaja domaće robe je drastično opala. Nergiza je morala da pronađe novi posao, kako bi obezbedila osnovnu egzistenciju svojoj višočlanoj porodici. Kada je saznala od prijatelja za projekat koji pruža podršku ženskom preduzetništvu, rešila je da se prijavi i osnuje firmu koja će se baviti sakupljanjem i preradom sekundarnih sirovina. Za tu delatnost se odlučila i da bi na taj način pomogla očuvanju životne sredine. Ovo je jedna porodična firma u čijem radu učestvuju svi članovi porodice kako bi obezbedili izvor prihoda. Nakon prve isporuke sekundarnih sirovina, vlasnica je od stečene zarade kupila vozilo za prevoz sirovina. Stalnim usavršavanjem i ulaganjem, uspela je da proširi poslovni prostor i da za manje od godinu dana organizuje preko 30 sakupljača sekundarnih sirovina, koji ovim poslom obezbeđuju svoju egzistenciju i pomažu očuvanju životne sredine. Vlasnica firme je veoma motivisana da postane uspešna preduzetnica. U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, firmi Nega Plast će biti dodeljeno vozilo za transport sekundarnih sirovina, kao i presa za PET ambalažu koja će omogućiti povećanje obima prerade sekundarnih sirovina i efikasnije obavljanje poslova. Ovim proširenjem kapaciteta i tržišta, Nega Plast će zaposliti jednu Romkinju i jednog Roma.

Stalnim usavršavanjem i ulaganjem, uspela je da proširi poslovni prostor i da za manje od godinu dana organizuje preko 30 sakupljača sekundarnih sirovina, koji ovim poslom obezbeđuju svoju egzistenciju i pomažu očuvanju životne sredine.

Naziv preduzeća: **Obuća Pavle**
Mesto osnivanja: **Bela Palanka**
Godina osnivanja: **2006.**
Pravna forma: **DOO**
Delatnost: **proizvodnja dečije obuće**
Vlasnik firme: **Srđan Pavlović**

Obuća Pavle je društvo sa ograničenom odgovornošću koje se bavi proizvodnjom dečije obuće, osnovano u Beloj Palanci, 2006. godine. Vlasnik firme je pre pokretanja vlastitog biznisa bio zaposlen četiri godine u društvenom preduzeću, u kojem je stekao iskustvo i veštine u svim fazama proizvodnje dečije obuće. Nakon prestanka rada preduzeća u kome je bio zaposlen, vlasnik je odlučio da zajedno sa prijateljima otvori malu zanatsku radionicu, 1995. godine, u prostorijama njegove porodične kuće. Na osnovu povećanja tražnje za dečijom obućom, koja se do tada nije u velikom obimu proizvodila na našem tržištu, javila se potreba za povećanjem proizvodnje i izgradnjom većeg proizvodnog pogona. Vlasnik firme je uspeo da od male zanatske radionice, stalnim unapređenjem kvaliteta proizvoda i povećanjem proizvodnje dečije obuće, otvori fabriku 2006. godine, koja predstavlja jedino proizvodno preduzeće u Beloj Palanci. Fabrika se tokom godina uspešno razvijala, osnovala sopstvenu maloprodajnu mrežu i povećala izvoz obuće u zemlje bivše Jugoslavije. U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, Obuća Pavle je dobila mašine za šivenje i šlif mašinu, koje su omogućile povećanje produktivnosti, poboljšanje kvaliteta izrade proizvoda i izradu novog proizvoda. Ova investicija je omogućila otvaranje tri nova radna mesta, na kojima su zaposleni dve Romkinje i jedan Rom.

Naziv preduzeća: **Pava Plus**
Mesto osnivanja: **Pančevo**
Godina osnivanja: **2011.**
Pravna forma: **DOO**
Delatnost: **usluge održavanja higijene u poslovnim prostorima, stambenim zgradama i privatnim kućama**
Vlasnica firme: **Pava Čabrilovski**

Agencija Pava je osnovana u Pančevu, 2009. godine, kao društvo sa ograničenom odgovornošću koje se bavi pružanjem usluga higijenskog održavanja u poslovnim, stambenim i privatnim objektima. Vlasnica firme, Pava Čabrilovski, dugo je radila na poslovima održavanja higijene u inostranstvu i stekla veliko iskustvo. Da bi obezbedila osnovnu egzistenciju svojoj porodici, Pava je, kao samohrana majka, odlučila da otvori sopstvenu firmu u Pančevu. Uz podršku prijatelja, otvorila je firmu i sa svojim saradnicima pobedila na tenderu za održavanje higijene u stambenim zgradama u Pančevu. Pored poslovnih obaveza, Pava završava Ekonomski fakultet, što pokazuje da je istrajna i veoma motivisana žena koja je uprkos poteškoćama uspeła da postane nezavisna preduzetnica. U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, Pavi Plus su dodeljene mašine za čišćenje, kao i skela za spoljašnje pranje fasada, koje su omogućile zapošljavanje šestoro radnika i radnica, od čega pet Romkinja. U narednom periodu, vlasnica planira da proširi obim usluga i tržišta i unapredi usluge. Dodeljene mašine će omogućiti brže, kvalitetnije i efikasnije obavljanje poslova čišćenja, jednostavnije korišćenje opreme i pružanje novih usluga.

<i>Naziv preduzeća:</i>	Samostalna trgovinska radnja Komision „Caca”
<i>Mesto osnivanja:</i>	Paraćin
<i>Godina osnivanja:</i>	2009.
<i>Pravna forma:</i>	preduzetnička radnja
<i>Delatnost:</i>	trgovina
<i>Vlasnica firme:</i>	Slavica Ibrić

Komision „Caca” je samostalna trgovinska radnja koja se bavi prodajom robe, osnovana u Paraćinu, 2009. godine. Vlasnica radnje je, uz podršku programa za samozapošljavanje Nacionalne službe za zapošljavanje, osnovala trgovinsku radnju kako bi obezbedila izvor prihoda svojoj porodici. Zahvaljujući dobroj lokaciji na kojoj se trgovinska radnja nalazi, u blizini pijace, vlasnica ima dobar promet robe koju nudi kupcima po nižoj ceni u odnosu na konkurenciju. U narednom periodu, vlasnica planira proširenje postojećeg asortimana, uvođenjem prodaje tepiha i zavesa, povećanje prodaje robe i otvaranje jednog radnog mesta na kome će se zaposliti Rom. U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, trgovinskoj radnji „Caca” biće dodeljeno vozilo za transport robe. Ovakva investicija će omogućiti povećanje prodaje i plasiranje robe na drugim tržištima na teritoriji Srbije.

...trgovinskoj radnji „Caca” biće dodeljeno vozilo za transport robe. Ovakva investicija će omogućiti povećanje prodaje i plasiranje robe na drugim tržištima na teritoriji Srbije.

Naziv preduzeća: **Stovarište građevinskog materijala S.P.T.R Diljaj**
Mesto osnivanja: **Beočin**
Godina osnivanja: **2005.**
Pravna forma: **preduzetnička radnja**
Delatnost: **prodaja i transport građevinskog materijala**
Vlasnik firme: **Nusret Diljaj**

Stovarište građevinskog materijala S.P.T.R Diljaj je osnovano u Beočinu, 2005. godine, kao preduzetnička radnja koja se bavi prodajom i transportom građevinskog materijala. Osnivač firme se najpre bavio pružanjem usluga prevoza građevinskog materijala, a nakon proširenja poslovnog prostora je odlučio da osnuje stovarište građevinskog materijala, koje će se baviti pored transporta i prodajom građevinskog materijala. U sklopu stovarišta je otvorena prodavnica boja i lakova. Stalnom analizom potreba potrošača, uvođenjem novih artikala i efikasnim i kvalitetnim pružanjem usluga prodaje i transporta građevinskog materijala, firma je uspela u periodu krize da zadrži postojeće kupce i opstane na tržištu. U narednom periodu, firma planira proširenje delatnosti pružanjem usluga pripreme terena za izgradnju stambenih objekata, kako bi stekla nove kupce i zaposlila dva Roma. U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, biće dodeljen utovarivač stovarištu građevinskog materijala S.P.T.R Diljaj. Dodeljena oprema će omogućiti pružanje dodatnih usluga pripreme terena za izgradnju stambenih objekata: ravnjanje zemljanih površina i iskop temelja, a samim tim i povećanje obima posla.

Stalnom analizom potreba potrošača, uvođenjem novih artikala i efikasnim i kvalitetnim pružanjem usluga prodaje i transporta građevinskog materijala, firma je uspela u periodu krize da zadrži postojeće kupce i opstane na tržištu.

<i>Naziv preduzeća:</i>	Tekstilna radionica „Palma”
<i>Mesto osnivanja:</i>	Arilje
<i>Godina osnivanja:</i>	1998.
<i>Pravna forma:</i>	preduzetnička radnja
<i>Delatnost:</i>	proizvodnja i prodaja trikotažnog veša
<i>Vlasnica firme:</i>	Mira Marinković

Tekstilna radnja „Palma” je osnovana u Arilju, 1998. godine, kao preduzetnička radnja koja se bavi proizvodnjom i prodajom trikotažnog veša. Vlasnica firme je radila u državnoj tekstilnoj firmi u kojoj je stekla dugogodišnje iskustvo rada na svim tekstilnim mašinama. Na osnovu stečenog iskustva i potreba tržišta, vlasnica je osnovala sopstvenu firmu koja se bavi proizvodnjom i prodajom trikotažnog veša za decu i odrasle. Zahvaljujući neprekidnom ulaganju u opremu i stalnim praćenjem tržišta, firma je uspela da zadrži postojeće kupce kvalitetom proizvoda, pristupačnom cenom, brzom uslugom izrade i isporuke proizvoda. U odnosu na dosadašnju proizvodnju, vlasnica želi da poveća obim proizvodnje i proširi asortiman proizvoda, koji će omogućiti veći plasman na tržištu i zapošljavanje većeg broja radnika. U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, tekstilnoj radnji „Palma” biće dodeljene tekstilne mašine koje će omogućiti savremeniji način proizvodnje, povećanje obima proizvodnje i proširenje asortimana proizvoda. U narednom periodu, firma planira proizvodnju i prodaju više vrsta proizvoda u okviru proizvodnog programa i zapošljavanje tri Romkinje.

**...biće dodeljene tekstilne
mašine koje će omogućiti
savremeniji način proizvodnje,
povećanje obima proizvodnje i
proširenje asortimana proizvoda.**

Naziv preduzeća: **Foto Video Sima 2**
Mesto osnivanja: **Veliko Gradište**
Godina osnivanja: **2011.**
Pravna forma: **preduzetnička radnja**
Delatnost: **fotografske i video usluge**
Vlasnik firme: **Miloš Simić**

Foto Video Sima 2, fotografska radnja koja se bavi pružanjem foto i video usluga, osnovana je u Velikom Gradištu, 2011. godine. Osnivač fotografske radnje, Živoslav Simić, godinama je radio kao učitelj u osnovnoj školi u selu nadomak Golupca, ali je ujedno i preduzetnik sa dugogodišnjim poslovnim iskustvom. Osnovni motiv za osnivanje fotografske radnje je njegova ljubav prema fotografiji i želja za pokretanjem porodičnog biznisa. Prva radnja Foto Video Sima 1 je osnovana 1987. godine u Golupcu, uz podršku opštine, kao prva fotografska radnja u tom kraju. U okviru fotografske radnje je postojala i radio stanica koja je posle određenog vremena prestala sa radom. Zahvaljujući velikom trudu i radu, prva fotografska radnja uspešno radi do 2011. godine, kada se seli u centar Velikog Gradišta, a porodični posao prelazi u ruke sina, Miloša Simića. U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, Foto Video Simi 2 je dodeljena foto i video oprema. Ova oprema je omogućila fotografskoj radnji povećanje kvaliteta fotografija i efikasnije pružanje fotografskih i video usluga, povećanje broja korisnika, povećanje zarade i zapošljavanje jedne Romkinje. U narednom periodu, fotografska radnja Foto Video Sima 2 planira da promoviše usluge koje može da pruža sa novom opremom putem flajera koje će deliti potencijalnim korisnicima, a u narednoj godini planira da zaposli još Roma i Romkinja.

<i>Naziv preduzeća:</i>	Frizerski salon lepote „MIRA STYLING”
<i>Mesto osnivanja:</i>	Kruševac
<i>Godina osnivanja:</i>	2009.
<i>Pravna forma:</i>	preduzetnička radnja
<i>Delatnost:</i>	pružanje frizerskih usluga
<i>Vlasnica firme:</i>	Mirjana Vujičić

Frizerski salon lepote „MIRA STYLING” je osnovan u Kruševcu, 2009. godine i bavi se pružanjem frizerskih usluga. Vlasnica frizerskog salona, samohrana majka, uz podršku programa za samozapošljavanje Nacionalne službe za zapošljavanje je osnovala ženski frizerski salon i zaposlila jednu Romkinju. Nakon nekoliko godina uspešnog rada salona, odlučila je da otvori i muški frizerski salon, 2013. godine. S obzirom da oba frizerska salona uspešno posluju, vlasnica je želela da proširi asortiman usluga pružanjem kozmetičkih usluga po pristupačnim cenama u okviru ženskog frizerskog salona, i zapošljavanje jedne Romkinje na radnom mestu kozmetičarke. U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, frizerskom salonu lepote „MIRA STYLING” je dodeljena kozmetička oprema, a Romkinja koja je zaposlena kao kozmetičarka je prošla trening i jedinstvene obuke za profesionalan rad sa šminkom i manikirom. Dodeljena oprema će omogućiti proširenje usluga, otvaranjem kabineta za šminku, manikir, pedikir, kao i za masažu i depilaciju, u okviru ženskog frizerskog salona.

U okviru Programa podrške za održivo zapošljavanje Roma i Romkinja, frizerskom salonu lepote „MIRA STYLING” je dodeljena kozmetička oprema.
